

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. 15
din 15.02.2008

**pentru modificarea și completarea Legii nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996
cu privire la sistemul penitenciar**

Publicat : 21.03.2008 în Monitorul Oficial Nr. 57-60 art Nr : 187

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. - Legea nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.15, art.154), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 2 alineatul (1):

la litera a), cuvintele “pedepsei privațiunii” se înlocuiesc cu cuvintele “pedepselor privative”;
litera b) va avea următorul cuprins:

“b) punerea în executare a măsurii preventive sub formă de arest preventiv;”

alineatul se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

“b¹) punerea în executare a sancțiunii arestului contravențional;”

la litera c), cuvintele “condamnaților și deținuților, precum și” se înlocuiesc cu cuvintele “persoanelor deținute în acestea, precum și a acestor persoane în timpul escortării lor.”;

litera d) va avea următorul cuprins:

“d) desfășurarea activității operative de investigații și participarea, în comun cu organele de stat competente, la descoperirea și prevenirea infracțiunilor;”

la litera e), cuvântul “condamnaților” se înlocuiește cu cuvântul “deținuților”;

la litera f), cuvintele “condamnaților și” se exclud;

alineatul se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

“i) asigură escortarea deținuților, inclusiv a celor transferați în/din străinătate.”

2. Articolul 3 se exclude.

3. Articolele 5, 6 și 7 vor avea următorul cuprins:

“**Articolul 5.** Structura sistemului penitenciar

(1) Sistemul penitenciar este constituit din Departamentul instituțiilor penitenciare, subdiviziunile acestuia, întreprinderile de stat din cadrul sistemului penitenciar și asociațiile acestora.

(2) Subdiviziunile Departamentului instituțiilor penitenciare sînt:

a) instituțiile penitenciare;

b) instituțiile de cercetări științifice, de învățământ, medicale și alte instituții și subdiviziuni create special pentru asigurarea activității sistemului. Aceste subdiviziuni vor fi incluse în sistemul penitenciar prin hotărâre de Guvern.

(3) Funcțiile de pază, supraveghere, escortare și transferare sub escortă a deținuților în cadrul sistemului penitenciar sînt exercitate de un serviciu specializat, aflat în subordinea Departamentului instituțiilor penitenciare.

(4) Numărul total de personal al sistemului penitenciar se aprobă de Guvern.

(5) Numărul de personal, în limitele prevăzute de Guvern pentru sistemul penitenciar, structura organizatorică, statul de funcții al Departamentului instituțiilor penitenciare și subdiviziunilor acestuia se aprobă de ministrul justiției.

(6) Regulamentul Departamentului instituțiilor penitenciare se aprobă de Guvern, iar regulamentele subdiviziunilor acestuia - de ministrul justiției.

Articolul 6. Departamentul instituțiilor penitenciare

(1) Departamentul instituțiilor penitenciare este organul central de specialitate, cu statut de subdiviziune independentă, al Ministerului Justiției. Conducerea Departamentului se efectuează de către directorul general numit în funcție de Colegiul Ministerului Justiției.

(2) Departamentul instituțiilor penitenciare exercită conducerea, coordonarea și controlul asupra realizării politicii de stat în domeniul punerii în executare a pedepselor penale privative de libertate, măsurii arestului preventiv, sancțiunii arestului contravențional, precum și a măsurilor de siguranță aplicate deținuților.

(3) Departamentul instituțiilor penitenciare este persoană juridică, are conturi trezoreriale, precum și conturi valutare, ștampilă cu stema de stat și propria denumire.

Articolul 7. Instituțiile penitenciare

(1) Instituțiile penitenciare sînt organele în care, în baza hotărîrii instanței de judecată, își execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare sau la detențiune pe viață, se asigură detenția provizorie a persoanelor față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv sau sancțiunea arestului contravențional.

(2) Instituții penitenciare sînt:

- a) penitenciarele de tip deschis;
- b) penitenciarele de tip semiînchis;
- c) penitenciarele de tip închis;
- d) penitenciarele pentru minori;
- e) penitenciarele pentru femei;
- f) izolatoarele de urmărire penală;
- g) casele de arest;
- h) spitalele penitenciare.

(3) Într-o instituție penitenciară pot fi create, cu respectarea particularităților prevăzute de Codul de executare al Republicii Moldova, mai multe sectoare distincte de detenție, prevăzute pentru instituțiile penitenciare specificate la alin.(2).

(4) Hotărîrile privind crearea și lichidarea instituțiilor penitenciare se adoptă de Guvern, la propunerea Ministerului Justiției. Deciziile privind suspendarea activității instituțiilor penitenciare, crearea și lichidarea sectoarelor distincte de detenție, prevăzute la alin.(3), se adoptă de ministrul justiției.

(5) Categoriile persoanelor deținute în instituțiile penitenciare, specificate la alin.(2), sînt determinate de Codul penal al Republicii Moldova și de Codul de executare al Republicii Moldova.

(6) Casele de arest sînt instituții penitenciare teritoriale ce deservește organele de urmărire penală și instanțele de judecată care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale atribuite în competența caselor de arest. În casele de arest, cu respectarea particularităților detenției, se pot deține: preveniții; persoanele față de care a fost aplicată sancțiunea arestului contravențional;

condamnații la pedeapsa închisorii care au fost transferați în casele de arest în vederea asigurării unor măsuri de profilaxie, de securitate sau în vederea asigurării protecției acestora, precum și persoanele cărora pedeapsa aplicată inițial sub formă de amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității le-a fost înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(7) Spitalele penitenciare asigură detenția temporară a tuturor categoriilor de deținuți care necesită asistență medicală de staționar, cu respectarea cerințelor de deținere separată în funcție de boala, statutul procesual al persoanei, sexul și vârsta acesteia.

(8) Instituțiile penitenciare sînt persoane juridice de drept public, au ștampilă cu stema de stat, conturi trezoreriale, precum și conturi valutare (cu autorizația Ministerului Finanțelor), iar penitenciarele dislocate în municipiul Bender - și conturi bancare.

(9) În cazurile în care numărul de persoane deținute în instituțiile penitenciare se micșorează ca urmare a amnistiei, modificării legislației, condițiilor de executare a pedepselor și în alte cazuri stabilite prin lege, personalul acestor instituții, în limita alocațiilor acordate pentru întreținerea lor, se va menține stabil în decursul a 2 ani.”

4. Articolul 9:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

“(3) Veniturile obținute din activitatea instituțiilor penitenciare și a întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar se folosesc pentru sporirea volumului de lucrări executate și de servicii prestate, pentru necesitățile gospodărești, pentru stimularea materială a personalului, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru dezvoltarea sferei sociale a sistemului penitenciar.”

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

“(5) Departamentul instituțiilor penitenciare va centraliza pînă la 1/3 din veniturile mijloacelor speciale ale instituțiilor penitenciare și o parte din veniturile întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar, care se vor utiliza pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sistemului penitenciar.”

5. La articolul 10, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

“(2) Funcțiile de administrare a bunurilor, transmise sistemului penitenciar, sînt exercitate, în conformitate cu legea, de Departamentul instituțiilor penitenciare, ca ordonator principal de credite.”

6. Articolul 11:

la punctul 2), cuvîntul “condamnați,” se exclude;

punctele 4) și 5) vor avea următorul cuprins:

“4) să întocmească procese-verbale de constatare a contravențiilor, să ia alte măsuri prevăzute de Codul cu privire la contravențiile administrative;

5) să percheziționeze deținuții, mijloacele de transport aflate pe teritoriul instituțiilor penitenciare, întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar și pe teritoriile aferente cu regim special, să ridice obiectele și documentele interzise, să controleze lucrurile și hainele persoanelor care intră (ies) în/din penitenciar și în/din obiectivele unde sînt antrenați la muncă deținuții, cu excepția persoanelor menționate la art.178 alin.(1) din Codul de executare și a avocaților cărora li se propune să depună spre păstrare lucrurile aflate asupra lor interzise în penitenciar. Acțiunile menționate se consemnează într-un proces-verbal;”

la punctele 6), 8) și 9), cuvintele “condamnații și”, “condamnaților și” se exclud;

punctul 7) va avea următorul cuprins:

“(7) să desfășoare activități operative de investigații și să participe, în comun cu organele de stat competente, la descoperirea și prevenirea infracțiunilor;”

la punctul 10), cuvintele “stabilite de art.100 și 101 din Codul de executare a sancțiunilor de drept penal” se înlocuiesc cu cuvintele “stabilite de prezenta lege și de art.242 din Codul de executare”;

punctul 11) va avea următorul cuprins:

“11) să asigure în instituțiile penitenciare regimurile de detenție, prevăzute în Codul de executare, corespunzătoare fiecărui tip de penitenciar înființat în instituția respectivă;”
la punctele 12) și 20), cuvântul “condamnaților” se înlocuiește cu cuvântul “deținuților”.

7. Articolul 12 va avea următorul cuprins:

“Articolul 12. Asigurarea deținuților cu hrană, asistență medicală și cu obiecte de primă necesitate

Deținuților care se află în instituțiile penitenciare li se asigură hrana, asistența medicală, obiectele de primă necesitate și condițiile sanitaro-igienice și de trai, conform normelor stabilite de Guvern, din contul mijloacelor bugetului de stat.”

8. Articolul 13:

în titlu și la alineatul (1), cuvântul “condamnaților” se înlocuiește cu cuvântul “deținuților”;
la alineatul (2), cuvântul “Guvern” se înlocuiește cu cuvintele “Ministerul Justiției, în comun cu Ministerul Educației și Tineretului”.

9. Titlul capitolului IV va fi: “Utilizarea forței de muncă a deținuților”.

10. Articolul 14 va avea următorul cuprins:

“Articolul 14. Antrenarea la muncă a deținuților

(1) Deținuții, în funcție de calitatea lor procesuală, de tipul penitenciarului și de regimul de detenție, sînt antrenați la muncă în penitenciare sau în afara acestora, în atelierele și sectoarele auxiliare, la lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare, la întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar, precum și la persoane fizice sau persoane juridice cu orice tip de proprietate.

(2) Antrenarea la muncă, condițiile de muncă și retribuirea muncii deținuților sînt reglementate de Codul de executare.”

11. La articolul 15, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

“(4) Departamentul instituțiilor penitenciare exercită atribuțiile de fondator pentru întreprinderile de stat din cadrul sistemului penitenciar și stabilește anual modalitatea de repartizare și utilizare a veniturilor acestor întreprinderi.”

12. La articolul 16, cuvântul “condamnaților” se înlocuiește cu cuvântul “deținuților”, iar cuvintele “formă organizatorico-juridică” - cu cuvintele “formă juridică de organizare”.

13. La articolul 17, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

“(4) Condamnații la pedeapsa închisorii cu executarea pedepsei în penitenciare de tip semiînchis, cu excepția persoanelor prevăzute în art.235 alin.(3) din Codul de executare, pot fi lăsați, cu consimțămîntul acestora, în penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală, case de arest și spitale penitenciare, pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească.”

14. Articolul 18:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

“(2) Colaboratori ai sistemului penitenciar sînt persoanele care dețin funcții în efectivul de trupă și în corpul de comandă ale sistemului penitenciar, abilitate să pună în executare pedepsele penale privative de libertate, detenția provizorie a persoanelor față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv sau sancțiunea arestului contravențional, precum și măsurile de siguranță cu caracter medical aplicate deținuților care suferă de alcoolism și narcomanie.”

articolul se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

“(3¹) Modelul legitimației colaboratorului cu grad special suprem al sistemului penitenciar și Regulamentul cu privire la legitimația colaboratorului cu grad special suprem al sistemului penitenciar se aprobă de Președintele Republicii Moldova.”

15. După articolul 18 se introduc articolele 181, 182, 183 și 184 cu următorul cuprins:

“Articolul 18¹. Gradele speciale

(1) În sistemul penitenciar se stabilesc următoarele grade speciale:

a) pentru efectivul de trupă:

ostaș de justiție;

b) pentru efectivul de comandă inferior:

- pentru gradați:

sergent-inferior de justiție;

sergent de justiție;

sergent-major de justiție;

plutonier de justiție;

- pentru subofițeri:

plutonier-major de justiție;

plutonier adjutant de justiție;

c) pentru corpul de comandă mediu:

sublocotenent de justiție;

locotenent de justiție;

locotenent-major de justiție;

căpitan de justiție;

d) pentru corpul de comandă superior:

maior de justiție;

locotenent-colonel de justiție;

colonel de justiție;

e) pentru corpul de comandă suprem:

general-maior de justiție.

(2) Modul de conferire a gradelor speciale, de retrogradare și de restabilire în grad a colaboratorilor sistemului penitenciar este stabilit în regulamentul cu privire la îndeplinirea serviciului de către colaboratorii sistemului penitenciar, aprobat de Guvern.

(3) Gradele speciale ce se conferă colaboratorilor din sistemul penitenciar sînt echivalente cu gradele speciale respective ale colaboratorilor din organele securității statului și ordinii publice.

(4) Gradele speciale se acordă pe viață. La eliberarea din serviciu, la gradul special se adaugă cuvintele "în retragere" sau "în rezervă", după caz.

Articolul 18². Efectivul sistemului penitenciar

(1) În sistemul penitenciar pot fi angajați, pe bază de contract, cetățeni ai Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani, nu au fost anterior condamnați, cu un comportament demn în societate, apti conform calităților personale, studiilor și stării de sănătate să îndeplinească sarcinile de serviciu.

(2) La angajarea în serviciu în sistemul penitenciar colaboratorul depune jurământ. Textul jurământului se aprobă de Guvern.

(3) La angajarea în serviciu în sistemul penitenciar colaboratorului efectivului de trupă i se poate stabili o perioadă de probă de cel mult 3 luni, iar colaboratorului corpului de comandă - de cel mult 6 luni.

(4) Colaboratorii sistemului penitenciar pot îndeplini serviciul în sistemul penitenciar pînă la atingerea următoarelor limite de vîrstă:

a) de la ostaș de justiție pînă la căpitan de justiție inclusiv - 45 de ani;

b) de la maior de justiție pînă la colonel de justiție inclusiv - 50 de ani;

c) general-maior de justiție - 55 de ani.

(5) Termenul de aflare în serviciu în sistemul penitenciar peste limita de vîrstă poate fi prelungit, în caz de necesitate, luîndu-se în considerare atitudinea colaboratorului față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, de către persoana împuternicită cu dreptul de a numi în funcție, pe o perioadă de pînă la 5 ani, la cererea personală a colaboratorului, cu condiția că acesta este apt pentru serviciu, în baza concluziei comisiei medicale speciale.

(6) Persoanele supuse serviciului militar, încadrate în serviciu în sistemul penitenciar, se scot din evidența militară și se includ în statul sistemului penitenciar.

(7) La încadrarea în serviciu și ulterior în fiecare an, colaboratorii sistemului penitenciar sînt

obligați să prezinte, în condițiile legii, declarație cu privire la venituri și proprietate.

(8) La încadrarea în serviciu, colaboratorii sistemului penitenciar sînt supuși înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legea.

Articolul 18³. Îndeplinirea serviciului de către
colaboratorii sistemului penitenciar

(1) Încadrarea în serviciu, atestarea, detașarea, transferarea și concedierea din sistemul penitenciar se efectuează în conformitate cu prezenta lege și cu regulamentul aprobat de Guvern. În partea în care exercitarea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nu este reglementată prin acte normative speciale, se aplică prevederile Codului muncii al Republicii Moldova.

(2) Pentru colaboratorii sistemului penitenciar se stabilește ziua de muncă nenormată, durata totală a săptămîinii de lucru fiind de 40 de ore.

(3) Munca peste durata normală a timpului de muncă poate fi prestată numai în cazul dacă ea a fost dispusă în scris de șeful unității sistemului penitenciar. Totodată durata acesteia nu poate depăși 360 de ore pe an.

(4) Ordinea interioară de exercitare a serviciului în sistemul penitenciar se stabilește în corespundere cu legea, pornindu-se de la particularitățile activității sistemului și în modul stabilit de directorul general.

(5) Colaboratorii sistemului penitenciar nu pot să participe la greve.

(6) Colaboratorilor sistemului penitenciar li se interzice să facă parte din partide și din alte organizații social-politice ori să desfășoare activități politice în favoarea acestora.

Articolul 18⁴. Concedierea colaboratorilor sistemului
penitenciar

Colaboratorul sistemului penitenciar poate demisiona sau poate fi concediat la inițiativa conducerii:

1) la atingerea limitei de vîrstă:

a) în retragere - la atingerea limitei de vîrstă stabilită de legislația în vigoare pentru aflarea în rezerva Forțelor Armate;

b) în rezervă - la atingerea limitei de vîrstă pentru aflarea în serviciul sistemului penitenciar stabilite la art.182 din prezenta lege;

2) din motive de sănătate - în baza deciziei comisiei medicale speciale a sistemului penitenciar, cu trecerea în:

a) retragere - dacă este recunoscut inapt pentru serviciul militar, cu scoaterea din evidența militară;

b) rezervă:

- în cazul recunoașterii acestuia ca apt pentru serviciul necombatant pe timp de pace, limitat apt pentru serviciul militar de gradul întâi pe timp de război;

- în cazul recunoașterii ca inapt pentru serviciul militar pe timp de pace, limitat apt pentru serviciul militar de gradul doi pe timp de război;

3) la atingerea vechimii în serviciu necesară pentru stabilirea pensiei conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne;

4) în cazul reducerii statului de funcții - dacă nu există posibilități de a fi numit în altă funcție echivalentă în legătură cu reducerea statului de funcții, lichidarea sau reorganizarea structurală a organului sau instituției respective a sistemului penitenciar;

5) la expirarea termenului serviciului prevăzut în contract - în cazul în care cu colaboratorul a fost încheiat un contract pe un termen determinat;

6) din motivul necorespunderii funcției - conform deciziei comisiei de atestare, prin care s-a constatat incapacitatea profesională a colaboratorului, ca urmare a calificării insuficiente, a incompetenței profesionale, a lipsei studiilor respective sau a altor circumstanțe, care fac imposibilă îndeplinirea de către acesta a atribuțiilor de serviciu. În baza acestui temei, dar fără

decizia comisiei de atestare, se concediază, de asemenea, persoanele ce nu au susținut perioada de probă stabilită la angajarea în serviciu;

7) pentru încălcarea disciplinei - în cazul neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, comise în mod repetat în decursul unui an după aplicarea sancțiunii disciplinare pentru o încălcare similară; comiterii sistematice a unor asemenea fapte; comiterii unei singure fapte grave care a prejudiciat considerabil interesele publice, drepturile și interesele legitime ale cetățenilor ori ale persoanelor juridice; prezentării la serviciu în stare de ebrietate sau consumului de băuturi alcoolice, de substanțe stupefiante ori toxice în timpul serviciului sau al absenței de la serviciu fără motive întemeiate mai mult de patru ore;

8) pentru săvârșirea unei fapte ce discreditează statutul de colaborator al sistemului penitenciar;

9) în baza hotărârii judecătorești;

10) în cazul pierderii cetățeniei Republicii Moldova;

11) în legătură cu transferul la lucru în alt minister, departament sau organizație - în baza demersului respectiv, cu acordul colaboratorului sistemului penitenciar și al ambilor angajatori;

12) în legătură cu restabilirea în serviciu a persoanei care a exercitat anterior această funcție, în cazul în care colaboratorul sistemului penitenciar a refuzat să fie numit în altă funcție;

13) la dobândirea cetățeniei altui stat;

14) la cererea personală.”

16. Articolul 20 va avea următorul cuprins:

“**Articolul 20. Obligațiile și drepturile colaboratorilor sistemului penitenciar**

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar își îndeplinesc obligațiile și beneficiază, în limitele competenței, de drepturile prevăzute de prezenta lege, de Codul de executare și de alte acte normative.

(2) Colaboratorii sistemului penitenciar sînt obligați:

a) să respecte normele eticii profesionale, să aibă o atitudine umană față de deținuți, să fie respectuoși și să nu lezeze demnitatea personală a acestora;

b) să urmeze o pregătire specială și să treacă o testare periodică în vederea verificării aptitudinii pentru acțiuni legate de aplicarea forței fizice și a mijloacelor speciale, de folosire și aplicare a armei de foc, precum și a aptitudinilor pentru acordarea primului ajutor medical victimelor;

c) să întreprindă toate măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunilor în instituțiile penitenciare și pe teritoriile aferente, precum și pentru reținerea persoanelor care au comis infracțiuni.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul:

a) să solicite cetățenilor și persoanelor cu funcție de răspundere încetarea oricăror acțiuni care împiedică exercitarea atribuțiilor lor de serviciu;

b) să verifice actele de identitate ale cetățenilor și persoanelor oficiale, precum și permisele de intrare ale acestora în penitenciare și în alte subdiviziuni ale sistemului penitenciar;

c) să rețină, în modul stabilit de lege, persoanele bănuite de comiterea unor infracțiuni, în scopul transmiterii acestora organelor de urmărire penală;

d) să poarte arma din dotare, să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc în cazurile și în modul stabilite de prezenta lege;

e) să intre la orice oră în orice încăpere a instituției penitenciare, să efectueze controlul acestor încăperi și percheziția deținuților;

f) să controleze mijloacele de transport, documentele cetățenilor, iar în cazuri excepționale, să efectueze percheziția corporală a acestora, în cadrul acțiunilor de reținere a deținuților care au evadat sau care se sustrag de la executarea pedepsei, în locurile de eventuală apariție a acestora, precum și pentru prevenirea pătrunderii în instituțiile penitenciare a unor obiecte sau substanțe

interzise;

g) să întreprindă orice acțiuni legale, conform competenței, pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute la art.11 din prezenta lege;

h) să se adreseze instanței de judecată pentru a-și apăra drepturile și interesele legitime, să se asocieze în sindicate.”

17. După articolul 20 se introduc articolele 20¹, 20² și 20³ cu următorul cuprins:

“**Articolul 20¹**. Stimularea colaboratorilor sistemului
penitenciar

(1) Pentru îndeplinirea conștiincioasă a atribuțiilor de serviciu sînt stabilite următoarele forme de stimulare a colaboratorilor sistemului penitenciar:

- a) mulțumire;
- b) expunerea fotografiei pe panoul de onoare;
- c) decorarea cu Diplomă de Onoare;
- d) acordarea de premii în obiecte de preț sau în bani;
- e) acordarea unui concediu suplimentar cu o durată de pînă la 10 zile calendaristice;
- f) revocarea înainte de termen a sancțiunii disciplinare;
- g) decorarea cu Insignă de Onoare;
- h) conferirea înainte de termen a gradului special;
- i) conferirea gradului special cu o treaptă superioară gradului prevăzut pentru funcția deținută.

(2) Pentru curaj și vitejie manifestate la îndeplinirea obligațiilor de serviciu, precum și pentru alte merite, colaboratorii sistemului penitenciar pot fi propuși pentru decorare cu distincții de stat.

(3) Modul de stimulare a colaboratorilor sistemului penitenciar este stabilit de Statutul disciplinar, aprobat de Guvern.

Articolul 20². Răspunderea disciplinară a colaboratorilor
sistemului penitenciar

(1) Colaboratorilor sistemului penitenciar le pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) muștrare aspră;
- d) avertizare asupra corespunderii incomplete în serviciu;
- e) retrogradarea în funcție;
- f) retrogradarea în grad cu o treaptă;
- g) concedierea din sistemul penitenciar.

(2) Pentru aceeași abatere disciplinară nu poate fi aplicată decît o singură sancțiune disciplinară.

(3) Sancțiunea disciplinară - concedierea din sistemul penitenciar, în cazurile prevăzute la art.184 pct.6) și 7) din prezenta lege, poate fi aplicată pentru comiterea unei singure abateri disciplinare grave.

(4) Modul de aplicare a sancțiunilor disciplinare față de colaboratorii sistemului penitenciar și modul de contestare a acestora sînt stabilite de Statutul disciplinar.

Articolul 20³. Răspunderea materială a colaboratorilor
sistemului penitenciar

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar răspund material numai pentru prejudiciul real cauzat din vina lor.

(2) Colaboratorii sistemului penitenciar nu răspund material pentru prejudiciul cauzat în urma exercitării întocmai a ordinelor (dispozițiilor) date de către comandanți (șefi). În acest caz, răspunderea pentru prejudiciul cauzat revine persoanei care a dispus executarea acțiunilor ce au provocat daune materiale.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar răspund material în conformitate cu legislația muncii,

în măsura în care aceasta nu contravine prezentei legi.

(4) Departamentul instituțiilor penitenciare și subdiviziunile acestuia răspund pentru prejudiciul cauzat din vina colaboratorilor sistemului penitenciar în conformitate cu prevederile Codului civil.”

18. La articolul 22 alineatul (3), cuvintele “Ministerului Justiției” se înlocuiesc cu cuvintele “Departamentului instituțiilor penitenciare”.

19. Articolul 23 se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul cuprins:

“(5) În cazul eliberării din sistemul penitenciar în temeiul prevăzut la art.184 pct.1)-5) din prezenta lege, colaboratorilor sistemului penitenciar li se acordă o indemnizație unică, al cărei quantum variază în funcție de vechimea calendaristică pentru stabilirea pensiei, după cum urmează:

- a) pînă la 5 ani calendaristici - 3 salarii lunare;
- b) de la 5 pînă la 10 ani calendaristici - 6 salarii lunare;
- c) de la 10 pînă la 15 ani calendaristici - 8 salarii lunare;
- d) de la 15 pînă la 20 de ani calendaristici - 10 salarii lunare;
- e) de la 20 pînă la 25 de ani calendaristici - 14 salarii lunare;
- f) de la 25 pînă la 30 de ani calendaristici - 16 salarii lunare;
- g) de la 30 și mai mulți ani calendaristici - 18 salarii lunare.

(6) În cazul eliberării repetate din serviciu, indemnizația unică se stabilește în mărimea care exclude mărimea indemnizației primite anterior la eliberarea din organele apărării naționale, securității statului și ordinii publice.”

20. Articolul 25 se exclude.

21. Articolul 27:

în titlu, cuvintele “morții violente” se înlocuiesc cu cuvintele “decesului, vătămării sănătății”;
la alineatul (2):

litera a) va avea următorul cuprins:

“a) deces al colaboratorului sistemului penitenciar în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu - soțului (soției), copiilor majori sau părinților defunctului, iar în lipsa acestora - altor moștenitori, în conformitate cu legea, cu titlu de ajutor unic echivalent cu suma drepturilor bănești ale decedatului pe zece ani, la data decesului. În afară de aceasta, timp de cinci ani de la data decesului, beneficiarului plății i se achită lunar drepturile bănești lunare ale celui decedat. La expirarea termenului indicat se stabilește pensie de urmaș în condițiile legii;”

la litera b), cuvintele “ , în caz dacă nu există temei pentru acordarea pensiei pentru vechime în muncă” se exclud;

alineatul se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

“c) vătămare a sănătății colaboratorului sistemului penitenciar în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau contractarea unei boli profesionale, în urma căreia a survenit pierderea temporară a capacității de muncă. Suma de asigurare sub formă de drepturi bănești lunare va fi plătită colaboratorului sistemului penitenciar pînă la restabilirea capacității de muncă.”

22. Articolul 29 alineatul (3):

la litera a), cuvîntul “închisori” se înlocuiește cu cuvintele “instituții penitenciare de tip închis”;

litera c) se exclude.

23. Legea se completează cu capitolul VI¹ cu următorul cuprins:

“Capitolul VI¹

Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și armei de foc

Articolul 30¹. Cerințe generale

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar aplică forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc pe teritoriul penitenciarului, pe teritoriile aferente acestuia asupra cărora se extind sau sînt stabilite cerințe de regim, precum și la obiectele pázite, în modul stabilit de prezenta lege.

(2) La aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc, colaboratorii sistemului penitenciar sînt obligați:

a) să avertizeze despre intenția recurgerii la acestea, cu acordarea timpului suficient pentru executarea cerințelor formulate și pentru reacția de răspuns, cu excepția cazurilor cînd trăgănarea aplicării forței fizice, mijloacelor speciale sau a armei de foc creează un pericol direct pentru viața sau sănătatea colaboratorilor sistemului penitenciar, deținuților sau altor persoane, ori poate genera alte consecințe grave, precum și a cazurilor cînd o astfel de somație este inoportună sau imposibilă în situația creată;

b) să asigure cauzarea unei pagube cît mai mici deținuților sau altor persoane, precum și să acorde imediat victimelor primul ajutor medical;

c) să raporteze imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore, șefului nemijlocit despre fiecare caz de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc.

(3) În lipsa mijloacelor speciale sau a armei de foc, colaboratorii sistemului penitenciar, în stare de legitimă apărare sau stare de extremă necesitate, sînt în drept să aplice orice alte mijloace aflate la dispoziție.

(4) La aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și/sau a armei de foc, indiferent de situație și de leziunile corporale pricinuite, se întocmește proces-verbal, un exemplar al căruia, împreună cu materialele, se expediază procurorului.

(5) În cazul rănirii sau decesului deținuților ori altor persoane ca urmare a aplicării forței fizice, mijloacelor speciale și/sau a armei de foc, șeful unității sistemului penitenciar informează imediat despre acest fapt procurorul procuraturii, în raza de jurisdicție a căreia este dislocată unitatea sau locul aplicării acestora.

(6) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul să dețină, să aibă asupra lor în permanență, să aplice și să folosească arme de foc. Dacă este necesară aplicarea de către colaboratori a forței fizice, a mijloacelor speciale și/sau a armei de foc în circumstanțe ce nu țin de punerea în executare a unei hotărîri cu caracter penal, ei cad sub incidența Legii cu privire la poliție.

(7) Aplicarea de către colaboratorii sistemului penitenciar a forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc cu încălcarea regulilor stabilite de prezenta lege atrage răspunderea prevăzută de lege.

Articolul 30². Aplicarea forței fizice și a mijloacelor speciale

(1) În cazul opunerii de rezistență colaboratorilor instituției penitenciare, neîndeplinirii cerințelor legitime ale acestora, pentru respingerea atacului asupra personalului penitenciar, deținuților și/sau altor persoane, în cazul participării deținuților la încălcarea în grup a regimului de deținere și la dezordini în masă, pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, construcțiilor, încăperilor și mijloacelor de transport capturate, pentru reținerea deținuților care au evadat din penitenciar, pentru prevenirea comiterii evadării sau a altor acțiuni ilegale care pot cauza prejudicii celor din jur sau deținutului însuși, se aplică forța fizică prin diferite procedee speciale de luptă sau mijloacele speciale.

(2) Lista mijloacelor speciale, precum și regulile aplicării lor se stabilesc conform Hotărîrii Parlamentului cu privire la aprobarea mijloacelor speciale și a regulilor de aplicare a acestora de către colaboratorii organelor de interne și militarii trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, cu particularitățile prevăzute de prezenta lege și de Statutul executării pedepsei de către condamnați.

(3) Tipul mijlocului special și intensitatea aplicării lui, procedeele speciale de luptă, în cazul aplicării forței fizice, se determină de colaboratorul sistemului penitenciar în funcție de circumstanțe, de gravitatea și caracterul acțiunilor ilegale. Mijloacele speciale și forța fizică se aplică pînă cînd persoana încetează să opună rezistență.

(4) Se interzice aplicarea mijloacelor speciale împotriva femeilor cu semne evidente de graviditate, a persoanelor cu semne vădite de invaliditate și a minorilor, cînd vîrsta lor este

cunoscută sau evidentă, cu excepția cazurilor în care persoane din categoriile respective săvârșesc atacuri în grup, inclusiv armate, sau opun rezistență armată.

Articolul 30³. Aplicarea armei de foc

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul, ca măsură excepțională, să aplice arma de foc:

a) pentru respingerea atacului care pune în pericol viața și sănătatea colaboratorilor sistemului penitenciar, deținuților și/sau altor persoane, precum și pentru respingerea atacului în scopul acaparării armelor;

b) pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, construcțiilor, încăperilor și mijloacelor de transport, precum și în scopul evitării nimicirii bunurilor și valorilor materiale ale penitenciarului;

c) pentru respingerea atacului în grup sau armat la obiectivele păzite, clădirile și încăperile de executare a pedepsei, precum și asupra mijloacelor de transport;

d) pentru reținerea persoanelor care opun rezistență armată, participă la dezordini în masă sau sînt surprinse în flagrant delict de comitere a unei infracțiuni, persoanelor care au evadat sau pentru contracararea tentativelor de evadare din penitenciar sau de sub escortă, ori în caz de eliberare forțată a deținuților, precum și în cazul în care persoana înarmată refuză să execute somația de a preda arma de foc.

(2) În afară de cazurile expuse la alin.(1), arma de foc poate fi aplicată:

a) pentru oprirea mijloacelor de transport folosite de către deținuți pentru evadare;

b) pentru somarea deținuților și altor persoane privind intenția aplicării armei de foc, darea semnalului de alarmă și solicitarea ajutorului;

c) la tentativa deținutului sau a altei persoane de a se apropia de colaboratorul sistemului penitenciar cu arma de foc pregătită pentru a fi aplicată, cu armă albă sau cu obiecte cu ajutorul cărora pot fi aplicate leziuni corporale, micșorînd astfel distanța indicată în somare, precum și în cazul tentativei de a scoate arma de foc.

(3) Drept atentat la securitatea personală a colaboratorului sistemului penitenciar, pe lângă acțiunile prevăzute la alin.(2), este clasificată și apropierea deținutului sau a unei alte persoane la o distanță mai mică de 3 metri, după ce a fost somat să se oprească.

(4) Colaboratorul sistemului penitenciar este în drept să scoată arma de foc și să o pregătească pentru a fi aplicată, dacă socoate că în situația creată pot apărea temeiurile stabilite de prezentul articol pentru aplicarea ei.

(5) Aplicarea armei de foc va fi precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ea, cu excepția cazurilor de atac prin surprindere, de eliberare a ostaticilor, de opunere a rezistenței armate, de atac cu aplicarea armei de foc, a tehnicii de luptă, a autovehiculelor, a navelor fluviale și aeriene, de evadare de sub pază sau de sub escortă cu arma de foc sau cu folosirea mijloacelor de transport, de atac pe timp de noapte și în condiții de vizibilitate redusă, de atac în scopul eliberării deținuților de sub pază sau de sub escortă, în alte cazuri care creează un pericol real pentru viața și sănătatea personalului penitenciar, deținuților sau altor persoane.

(6) Se interzice aplicarea armei de foc împotriva femeilor, persoanelor cu semne evidente de invaliditate și a minorilor, cînd vîrsta lor este cunoscută sau evidentă, cu excepția cazurilor opunerii de către ei a rezistenței armate, realizării atacului armat sau în grup, care pune în pericol viața și sănătatea altor persoane.

(7) Administrația penitenciarului sau subdiviziunii respective anunță imediat procurorul despre fiecare caz de aplicare a armei de foc.

(8) Modalitatea de a purta arma de foc se stabilește prin ordinul ministrului justiției.”

24. La articolul 31, alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

“(3) În vederea exercitării atribuțiilor de serviciu, au dreptul să viziteze instituțiile penitenciare fără permisiune specială persoanele enumerate la art.178 alin.(1) din Codul de executare.

(4) Alte persoane pot vizita instituțiile care asigură deținerea persoanelor în baza permisiunii speciale a administrației acestor instituții ori a persoanelor cu funcție de răspundere ale organelor

ierarhic superioare sau în temeiul hotărârii instanței de judecată, iar în cazul vizitării preveniților - în baza permisiunii speciale a administrației penitenciare, cu acordul organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, în procedura căroră se află cauza penală.”

Art.II. - (1) Prevederile referitoare la exercitarea atribuțiilor în domeniul punerii în executare a sancțiunii arestului contravențional intră în vigoare la data intrării în vigoare a titlului VII al Codului de executare al Republicii Moldova.

(2) Până la înființarea caselor de arest, lista instanțelor de judecată și a organelor de urmărire penală ce vor fi deservite de casele de arest și de izolatoarele de urmărire penală se stabilește de Ministerul Justiției.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni:

- va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

- va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

- va asigura revizuirea și abrogarea de către ministere a actelor lor normative ce contravin prezentei legi.

(4) Legea nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, cu modificările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege, se va republica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, dându-se capitolelor, articolelor și alineatelor o nouă numerotare și corectându-se toate referirile la articole și alineate.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr.15-XVI. Chișinău, 15 februarie 2008.